

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25—; celoletno: Din. 100—.

Državni praznik.

Osamljena država. — Praznik brez navdušenja.

Dne 12. novembra leta 1918 je bila po razsulu stare monarhije na Dunaju proglašena nemško-avstrijska republika. Od tedaj se 12. november obhaja kot državni praznik in letos se je ta dan povrnil že trinajstkrat. Toda tudi po trinajstih letih se ta praznik med ljudstvom še ni udomačil, kakor enodušno priznavajo vsi celovški listi. To se je tudi na zunaj jasno pokazalo. Ob vsaki najmanjši slovesnosti se po naših mestih že na zunaj pokaže prazniško razpoloženje. Na vsaki hiši boš videl zastavo in po glavnih ulicah so celo okrašena okna. Dne 12. novembra pa je to prazniško lice povsod manjkalo. Samo na uradnih poslopih si videl tu pa tam zastavo, ki je osamljena prodajala dolg čas v pustem in deževnem jesenskem dnevu. Na zasebnih hišah ni bilo opaziti okraska, kvečjemu kakšen socialista v predmestju se je še spomnil tega dneva. Ljudstvo po deželi gre mirno za svojim delom, nihče se ne spomni praznika. Tako je minul godovni dan države osamljen in pozabljen. Najbolj se ga radujejo še šolarji in uradniki, ker imajo takrat prosto.

Zunanje neprazniško lice je odgovarjalo popolnoma razpoloženju, ki vlada med ljudstvom. Državni praznik se bo šele takrat obhajal resnično kot praznik, ko se bo ljudstvo zavedalo, kakšen naj bo pravi pomen tega dneva. Ta dan ne bi smel biti samo obletnica zgodovinskega dogodka, ampak posvečen naj bi bil državni misli — ideji države. Vsa politična nasprotstva bi morala biti ta dan pozabljena. Vsi stanovi, vsi državljani brez razlike naj bi se ta dan zavedali, da bi jim morala biti država isto, kakor članom družine rodna očetova hiša in domače ognjišče. Zavladati bi moralo spoznanje, da vsaka država ni samo slučajen plod zgodovinskega razvoja, ampak da je državna misel zasidrana globoko v človeški naravi, da se je nujno porodila iz človeške bitnosti. Ker posamezni državljani, kakor tudi vsak stan ne more živeti sam zase, ampak so nujno navezani drug na drugega, zato naj jim nudi država enotno streho, pod katero jim je dana možnost skupnega razvoja in napredka. Vsi bi se morali zavedati te naloge države in država bi morala biti pravična vsem.

Toda ta misel vzajemnosti je danes izgini-la, zato pa je tudi državni praznik izgubil svoj pomen. Danes vsak misli le na svojo korist in država pomeni stanovan in strankam le toliko, v kolikor imajo od nje neposrednega dobička. Ta miselnost se je jasno pokazala tudi v listih poedinih strank.

Socialisti nam na ta dan vedno zopet pripovedujejo, da so le oni ustvarili to republiko, ki naj bi bila svobodna in demokratska. Toda dandanes da je ogrožena od vseh strani: različni monarhisti in pučisti ji kopljejo grob. Zatorej naj vsak resničen demokrat išče zavetja v socialistični stranki. Toda ta poziv najde le malo odmeva, zakaj danes vlada vsepovsod huda stiska in kaj pomaga demokratska država, če pa široke plasti ljudstva stradajo. Socialisti dajo tudi na to po svoje odgovor. Njih nauk se glasi, da bo šele takrat boljše, ko bodo socialisti z veliko večino v državi zavladali in vpeljali socialistični red. Njim je torej sedanja država le nekako prehodna doba, nekakšne vice pred socialističnim paradižem. Poleg tega pa kažejo kot rešilno pot še združenje z Nemčijo; seveda samo takrat, če tam ne bo zavladal Hitler.

Vsenemci naše države sploh ne priznavajo, branijo se je na vse kriplje in preklinjajo uro njenega poroda. Po njihovem mnenju je edini namen te države, da se prej ko slej združi z

Nemčijo. Geslo teh ljudi je torej: čakati na boljše čase, ko bomo združeni z Veliko Nemčijo. Takrat bo vse boljše.

Toda misel priključitve je izgubila že dosti pristašev. Tudi v Nemčiji jim namreč jako huda prede. Kot rešitev za Avstrijo se v novejšem času zopet češče pojavlja misel ožje gospodarske združitve s srednjeevropskimi državami.

Seveda tudi Landbund ni zadovoljen in tarna, da država ravna s kmeti kakor mačeha. Edino krščansko-socialno glasilo se postavi na pozitivno stališče, da samo tarnanje in čakanje na boljše čase ne pomaga nič, marveč da je treba resnega dela in razmišljanja, kako naj se država pravično uredi. Seveda se krščanski socialci pri tej priliki tudi pohvalijo, da so dosedaj samo oni delali za občo državno blaginjo. Pripoznati pa morajo vendar, da so kot vladna stranka večkrat mislili bolj na stranko nego na državo.

Tako vidimo samo nezadovoljnost: eden zavrača krivdo na drugega. Če mi koroški Slovenci pogledamo tako okoli sebe, se moramo res odkrito čuditi. Gotovi ljudje so dosedaj vedno nam očitali, da smo nelojalni, nazadnje pa se izkaže, da smo mi še skoro najsolidnejši fundament v naši državi. Zakaj mi smo za to, da se naša država, kakor obstoja, pravično ure-

di in sicer tako, da se ji zagotovi miren razvoj v bodočnosti. Seveda to naše načelno stališče še ne pomeni, da smo z vsem obstoječim že kar zadovoljni. Če so vse druge politične skupine ta dan državnega praznika porabile v to, da potožijo državi svoje želje in zahteve, naj bo tudi nam dovoljeno, da se oglasimo kot narodna manjšina. Saj imamo mi vendar največ vzroka, da se pritožimo.

Po ustavi nam je zajamčen svoboden razvoj v narodnem in kulturnem oziru. Toda kako izgleda stvar v resnici, kdo danes odloča o naši šoli, kdo vzgaja danes naše otroke in našo mladino? Ljudska šola bi morala biti glavno torišče narodnega življenja in temelj narodne vzgoje. Toda kakšen duh vlada po naših šolah? Ali ni slovenščina, ki bi morala biti podlaga vsega pouka, najbolj osovražena? Tudi o drugih naših kulturnih potrebščinah odločajo ljudje, ki niso udje našega naroda. Napravite tukaj vendar enkrat red! Kakšen nesmisel je to, da v naših kulturnih in narodnih zadevah govorijo glavne besede ljudje, ki naše kulture in naroda ne poznajo. Naj se nam da možnost, da bomo pod državnim nadzorstvom avtonomno in svobodno odločali o našem narodnem življenju! To je naša zahteva, ki jo zopet in zopet povdarjamo na dan državnega praznika.

Rešitev je mogoča.

Razvrednotenje denarja. — Moč uradništva. — Planwirtschaft. — Gospodarstvo in varstvo najemnikov. — Znižanje obrestne mere in varčevanje. — Poziv na vse!

S kmetijsko krizo se je dne 2. in 23. oktobra obširno bavil deželni kulturni svet. K besedi se je oglasil tudi čg. msgr. Podgorc in izvajal:

„Od mnogotere strani se slišijo glasovi, da za nas ni druge pomoči, kakor da se zopet razveljavi denar. Predvsem je naloga kulturnega sveta kot zastopnika kmeta, da dovolj glasno zahteva, da se mora varovati vrednost denarja na vsak način. Razveljavljenje denarja ni pot, s katero se ljudem pomaga. Že enkrat smo doživeli padec denarja in ta padec je imel za posledico, da denarja več nimamo, da ga moramo iskati v tujini, in ta denar je zelo drag. Razveljaviti denar se pravi, vzeti našim poslom, malim pridnim obrtnikom in trgovcem njihove prihranke, to se pravi, vzeti ljudstvu zaupanje v državo. Prva naloga države je, da varuje stalnost denarja, ker brez gotove stalnosti gospodariti ni mogoče. Gotovo je, da se je kmet v zadnjih letih močno zadolžil in da ga je treba sedaj razbremeniti. Vendar na ta način kmeta bremen ne bomo otesli; kmetu se mora dati za njegovo delo in njegove pridelke pravično plačilo, pa bo zopet plačal svoje dolgove. Pri vsem tem nimamo razloga, da bi obupovali, zakaj denar se bo zopet dobil, če bomo vredni zaupanja. Ne bomo ga pa dobili, ako si hočemo pomagati sedaj z goljufijo.“

Dne 23. oktobra je čg. monsignor govoril obširnejše: „Očita se vladi, da v današnji krizi ne nastopa s potrebno odločnostjo, da ne štedi še v večji meri. Saj poznamo notranje razmere vsi; proti vladnim načrtom se z vsa silo upirajo uradniki. To je strnjen blok inteligence, katere vpliv je velik. Zato vlada ne narekuje, temveč se pogaja, ker hoče živeti z državnimi uslužbenci v miru. Odpor uradnikov pa je tudi umljiv; ker plače uradnikov niso pretirane. Primerjajmo jih z draginjo, ki vlada v mestih. Kar uradnik kupi, in on kupuje vse, se je v primeri s cenami pred vojno neznosno podražilo. Razlika med ceno, ki jo dobiva kmet, in ceno, ki jo plačuje

uradnik, je neprimerno visoka. Zadeva je v pretresu.

Uvaževati moramo še druga dejstva: osemurni delavnik mora podraževati pridelek. K temu pride še drugo: v produkcijo se vriva gotovo razkošje, ki stane denar. V mestu je vse v marmornatih ploščah, obrtnik ne stoji več sam v predpasniku in š čepico v prodajalni; vse to stane denar in podražuje. Vidi pa se samo kmeta, ki se ne more več iznebiti svoje robe. Vlada pa ima velikega nasprotnika tudi v delavstvu. Socialdemokrati imajo za kmeta navidezno primerno pomoč: „Planwirtschaft“ — gospodarstvo po načrtu. A ko kmečki zastopniki zahtevajo, da se zviša carina, da se omeji nepotreben uvoz, tedaj zavpijejo delavski krogi: „Delavcem se podražuje kruh; kmet naj si pomaga s tem, da več producira!“ Saj se trudimo, da pomnožimo proizvodnjo. Ali produkcija se ne da zvišati v 24 urah ali dneh. Tu je treba časa. Predpogoj pa je, da je cena za pridelke pravična. Dajte kmetom pravične cene, pa bo več produciral in delavcu se kruh ne bo podraževal. Delavci bi morali v tem težkem času uvideti že enkrat, da je njihova usoda ozko združena z usodo kmeta, da je treba skupne politike, sporazuma v iskanju potov, po katerih moremo priti do znosnejših gospodarskih razmer.

V razpravi se je omenilo, da naj vlada išče še druge vire. Pokažem vam takšen vir dohodkov.

Pred vojno je bil stanarinski davek eden največjih. Ta se je ukinitelj in uvedel davek na blagovni promet. To pod pretvezo, da se varuje stranke. Saj je misel pravilna, da se varuje stranke. Ali tu se ni varovalo stranke, marveč razlastilo hišne lastnike. Takšen ni bil namen postavodaje. In ne rečem, da bi se danes nehalo varovati male stranke. Ali veliko je razkošnih stanovanj. Bogatin plačuje za stanovanje štirih sob in kuhinje 30 S na mesec. Neka gospodična ima hišo v Gradcu z 18 okni na glavno cesto. V nji stanujejo dvorni svetniki in hiša ji ne nese nič. Tako se uničuje ljudsko blagostanje in

razdira kredit. Hišna hipoteka je bila najboljša podlaga za posojila. Hipotekarne banke so dobivale denar iz inozemstva, denar je prišel med ljudstvo in produkcija se je gibala.

Ko se upiramo novim bremenom, ki zadenejo tudi kmeta, proti novemu davku na dohodek in premoženje, moramo zahtevati, **da se kmetu da za nova bremena neko nadomestilo: to nadomestilo naj bi bilo odločno znižanje obrestne mere.** Obrestna mera mora našo produkcijo, zlasti pa kmeta. Vseposod se zahtevajo oderuške obresti. Imamo sicer postavlo zoper oderuštvu, ki pa se ne izvaja. Strogo bi se imela omejiti obrt denarnega poslovanja. Slučaj: S posredovanjem nekega dunajskega odvetnika je kmet podpisal za 2600 S, dobil pa je 1800 S. V Gosposki ulici deluje že dolga leta zavod, ki ponuja za vloge 10 odstotkov. Tako se zvišuje obrestna mera in vznemirjenje ljudstva. Ljudje, ki imajo dolgove, trosijo med ljudstvom vesti, da bo denar padel. Vlagatelji se bojijo za svoj denar, prihajajo po vloge in jih ne prinašajo več. **Razhajranje takšnih vesti je obče nevarno in se naj policijsko zasleduje.** Potem bi bilo želeti, da se vsaj nekaj javnega denarja vlaga tudi v hipotekarno banko in domače kmečke hranilnice. Pomagati pa si morajo kmetje tudi sami s strogim varčevanjem. Naj se kmet zadovolji z domačo hrano, ker pač ne more kupovati vsak dan govedine. Kmet sploh ne more kupovati toliko, kolikor kupuje dan-današnji. Poglejmo kmečka dekleta! Kakor mestne gospodične hodijo okrog, in to stane denar. Saj se je že začelo z neko domačo kulturo tudi v obleki. Naj se stvar nadaljuje.

Treba je še omeniti, da naj mali kmet bolj pazi pri nakupovanju poljedelskih strojev. Malemu kmetu proda agent strojev za 1800 S. Mož sam nima denarja in pride zato v posojilnico. Kar ta kmetič pridela, zmlati družina v enem tednu. Ali ima ta človek kaj pojma, kaj je danes 1800 S dolga? Drugi kupi bencinski motor. **Ali bi ne bilo pravilno, če bi se zahtevalo, da sodišča takih slučajev, kjer si je moral biti agent v svesti, da dotični posestnik ne potrebuje njegovih strojev, ne judicirajo, ker je to sleparija, ki povzroča tožbe in ogromne stroške.** Zdi se, da so ljudje postali kot otroci, ki jih je treba odločno varovati.

Predlagal bi, da bi se kulturni svet obrnil s proglasom na kmetiško ljudstvo: na kmete, naj ne obupavajo, na posle in na mlade ljudi, ki izstopajo iz šol. **Najprej jih je treba na deželni vzgajati za kmečko delo, ne za mestno pohajkovanje, treba jih je z organizacijami držati pri kmečki hiši, kjer bodo našli kruha in dela.** Treba se je obrniti na naše trgovce in obrtnike. Trgovci se pritožujejo, da ne dobe masti z Dunaja; pa saj imamo doma dovolj pitanih svinj in masti. Trгоvec živi predvsem od kmeta. Zato naj kupuje od kmeta, da bo mogel kmet kupovati od njega. Obrniti se hočemo še do ljudi, ki imajo še kaj denarja, s pozivom: Ne jemljite brez potrebe denarja iz domačih posojilnic in vlagajte odvišnega! Tudi današnja kriza bo našla svoj konec. Saj imamo dosti živil in dela. Tukaj izjavimo in zahtevamo, **da nikdar ne dopustimo, da bi se denar zopet razveljavil in ljudstvo ogoljufalo sa svoje prihranke.** Ves kmečki stan to zahteva!

Avstrija ima ugodnejšepog oje za obstoj nego Švica. Imamo več polja, imamo veliko mesto ki nam je odjemalec takorekoč za vse. Ako Švica more, bomo mogli tudi mi. Švica ima najnižjo obrestno mero, ker je bila tam država ves čas pravična in ji je svet dal svoje zaupanje. **Gospodarimo pošteno, pa bo svet zaupal tudi nam!**

Večne reparacije in dolgovi.

Nova pogajanja po povratku Lavala. — Francosko in nemško stališče. — Proučitev plačilne zmožnosti Nemčije. — Povratek k Youngovemu načrtu.

Četudi se je prvotno trdilo, da je bilo Lavalovo potovanje v Washington brez pozitivnega uspeha, prihaja vendar polagoma na svetlo, da je Laval lahko zadovoljen. Hoover je dal Franciji svobodne roke glede reparacij in kratkoročnih kreditov. Želi pa, da pride pred potekom Hooverovega moratorija do sporazuma med Francijo in Nemčijo.

Takoj po povratku Lavala se je zglašil pri njemu nemški pariški poslanik von Hoesch. Razgovoru sta bila pritegnjena tudi finančni in

zunanji minister. Amerika je dala namreč vedeti, naj Nemčija išče sama izhod iz položaja, v katerega je zašla povečini po svoji krivdi. S tem je bil storjen začetek razgovorov med Francijo in Nemčijo o tekočih finančnih in gospodarskih vprašanjih. Francozi nemškega poslanika niso pustili na nejasnem, da jih zanima samo vojna odškodnina, kratkoročni krediti pa so stvar prizadetih držav, ker Francija je prav malo posodila.

Nemška vlada pa se je na svoji seji postavila na stališče, da je treba najprej razčistiti zadevo kratkoročnih kreditov in doseči njih podaljšanje, potem šele naj pride vprašanje vojne odškodnine na vrsto. Kratkoročni krediti naj bi imeli prednost pred reparacijami. Ameriška javnost pa je dala Nemčiji razumeti, da naj apelira na poštenost in plemenitost Francije. Tam je zmagalo stališče, da je za ustalitev razmer v Evropi neobhodno potreben sporazum glede reparacij. Šele potem bo napetost popustila in ustvarili se bodo pogoji za mednarodno zaupanje do Nemčije, od katerega je odvisna tudi usoda kratkoročnih kreditov. Tako je prišlo v zadnjem času do tega, da je Nemčija popustila in pristala na to, da stopi po moratoriju v veljavo zopet Youngov načrt. Nemčija bi samo rada vedela, kakšna poblastila se nameravajo dati komisiji Banke za mednarodna plačila, ki ima nalogo, da preštudira plačilno zmožnost Nemčije.

Youngov načrt namreč določa, da sme Nemčija ustaviti svoja plačila za eno leto, vendar mora o tem obvestiti Banko za mednarodna plačila vsaj 3 mesece prej. Odločitev o vprašanju, ali se taka preložitve plačil dovoli, gre odboru tega zavoda. Če izvedenci ne dobijo pravice, da razpravljajo tudi o kratkoročnih posojilih, ima Nemčija še vedno možnost, da sklene sporazume s prizadetimi državami.

Stojimo pred tem, da se bo v kratkem sklicala mednarodna konferenca prizadetih držav, ki bo imenovala komisijo strokovnjakov, ki bodo preiskali plačilno zmožnost Nemčije. Medtem se bodo nadaljevali diplomatski razgovori. Gotovo pa je, da do novega moratorija ne pride več. Sam Young pravi, da je moratorij sličen prekemu sodu ali obsednemu stanju, ki je dovoljeno samo v izjemnih primerih, ne pa kot trajno stanje.

Za Avstrijo ni kredita. Upravni svet Banke za mednarodna plačila je razpravljal o položaju Avstrije in prošnji Narodne banke za kredit 60 milijonov S. Prodrlo je mnenje, da z ozirom na sedanji denarni položaj Avstrije dovolitev kredita ni nujnega značaja. Upravni svet je vzel na znanje, da se pripravlja v Avstriji vrsta reform in da se zadeva kredita preloži do časa, dokler se ne bodo videli uspehi reform. Reforme se tičejo predvsem Kreditnega zavoda. Inozemski finančni krogi so zelo rezervirani in čakajo, kako se bo sploh rešilo vprašanje Kreditnega zavoda. Poleg tega pa občuti tudi Banka za mednarodna plačila sedanjo krizo. Da se mora končno javno rešiti vprašanje Kreditnega zavoda, je izven vsake razprave. Kreditni zavod je pri Narodni banki začasno zelo zadolžen. Narodni banki so bili predložene menice v znesku 608 milijonov S. Narodna banka, oziroma država teh ogromnih dolgov ne moreta prevzeti, ker bi bila to že nekaka inflacija. Na drugi strani pa Kreditni zavod ne more plačati niti 60 milijonov S. Izhod se misli najti na ta način, da Kreditni zavod prevzame obrestovanje vseh blagovnih menic, država in Kreditni zavod skupaj pa obrestovanje ostalih menic. Misli se, da bo Banka za mednarodna plačila razpravljala o kreditu ponovno v mesecu decembru in tedaj gotovo uspešno. Govori se, da ima Narodna banka dosti tujega denarja v svoji posesti, na drugi strani pa se zopet sliši, da namerava vlada poostri devizne predpise. Predvsem se bo zahtevala tudi prijava v inozemstvu deponiranih tujih vrednostnih papirjev, v prvi vrstih švicarskih in francoskih. Po tem bi mogli sklepati, da Narodna banka vendar ne razpolaga s preveliko množino tujih valut.

Štednja pri zveznih železnicah. Zvezni železnici je država vsako leto doplačevala visoke vsote. Na podlagi diktata iz Ženeve mora izginiti pri zveznih železnicah primanjkljaj, ker ne gre, da bi država doplačevala pasivnemu podjetju, pri katerem ni izgleda, da bi moglo biti

kdaj aktivno. Sedaj mora zvezna železnica sama misliti, kako spravi primanjkljaj 44 milijonov S z dnevnega reda. Na tri načine hoče štediti. Odpraviti hoče primanjkljaj s štednjo in zvišanjem dohodkov potom racionalizacije in modernizacije obrata, z zvišanjem najemnin lastnih poslopij, s skrajšanjem dopustov in ustavitvijo napredovanja. Dalje naj bi se omejile vozne olajšave s tem, da bi se proste karte aktivnih železničarjev znižale od 6 na 3. Tudi režijske vožnje upokojevcev naj bi se znižale in cene zvišale. Zvezni uradniki bodo imeli še nadalje iste ugodnosti, vendar se zvišajo cene za legitimacije.

Trd oreh. Leta 1914. je bilo v ministrskem predsedstvu in notranjem ministrstvu 5 sekcijskih šefov in 27 ministerijalnih svetnikov, sedaj je 5 sekcijskih šefov in 61 ministerijalnih svetnikov; pri policijski direkciji na Dunaju so bili istega leta 1 predsednik in 2 dvorna svetnika, sedaj je 1 predsednik, 1 podpredsednik in 20 dvornih svetnikov; pri žandarmeriji je bilo 45 vodilnih uradnikov, sedaj jih je 77; v vojski 50 generalov; v finančnem ministrstvu je bilo 36 sekcijskih šefov in ministerijalnih svetnikov, sedaj jih je 86; v poljedelskem ministrstvu je bilo 4 sekcijskih šefov in dvornih svetnikov, sedaj so 4 sekcijski šefi in 44 dvornih svetnikov; trgovinsko ministrstvo je imelo 103 vodilne uradnike, sedaj jih ima 253. Taka armada visokih uradnikov mora uničiti državo. Kar je pa najhujše je to, da jih je več nego jih je bilo pred vojno. Zdi se, da je naša država nekako oskrbovališče za ljudi. Vse to ve Banka za mednarodna plačila in nam ne da denarja prej, preden se ne pokažejo uspehi metle. V decembru se bo o posojilu zopet razpravljalo in do tedaj morajo biti uspehi upravne reforme že vidni. Hitro se mora narediti nekaj. In država bi imela prav, če bi začela pri višjih uradnikih. Baje se izda odredba, na podlagi katere bo mogla vlada odpuščati uradnike, ki še nimajo pravice do pokojnine. To so uradniki, ki še nimajo 10 službenih let. Uradniki, ki še nimajo 5 let službe, dobijo enoletno plačo za odpravnino, ki še nimajo 10 let službe, pa dveletno plačo. Poenostaviti se namerava tudi službena pot med zvezo in deželami v gotovih slučajih. Odpravi se dvojni zaslužek, ker človek res ne more prav uvideti, zakaj ima štajerski deželni svetnik kot deželni svetnik na mesec 1700 S, za avtomobil 250 S, kot član deželnega zbora 300 S in kot uradnik 500 S, skupaj 2750 S na mesec. V ministrstvih je zaposlenih 850 do 860 konceptnih uradnikov; od teh se jih namerava 100 do 110 upokojiti. Ko so zastopniki uradništva za to izvedeli, so že sklicali sejo, na kateri so svarili pred igro z ognjem, ker bodo drugače uporabili najstrožje mere, in odklanjajo že sedaj vso odgovornost. Kar pri vsem tem ni prav, je to, da bodo prizadeti zopet predvsem nižji uradniki.

Volitve v Jugoslaviji so potekle popolnoma mirno. Udeležba je bila dobra in je znašala povprečno 64 odstotkov, v nekaterih krajih celo udeležbo leta 1927. Ljubljana je glede udeležbe prekosila Beograd: v Ljubljani je znašala volilna udeležba 82 odstotkov, v Beogradu pa 60. Od manjšinskih kandidatov je izvoljen poleg nemškega tudi voditelj madžarske manjšine. Državna stranka je dobila večino vseh volilnih upravičencev in je z uspehom lahko zadovoljna. Ima legitimacijo v rokah, da vodi državo. Od duhovnikov sta bila izvoljena Janko Barle in Alojzij Pavlič. V kamniškem okraju je izvoljen Anton Cerar, posestnik in gostilničar v Kamniku. Na drugem mestu je v kamniškem okraju kandidiral dr. Valentin Rožič, ki pa ni dobil večine in vsled tega ni bil izvoljen.

Novi angleški parlament je otvoril kralj s prestolnim govorom. Iz govora se da posneti, da so odnošaji Anglije z inozemskimi državami prijateljski in da se bo nadaljevala miroljubna politika in sodelovanje v Društvu narodov. Posebno veliko pozornost posveča vlada razorožitvenemu vprašanju. Na razorožitveni konferenci bo prišlo do sporazuma, ki bo v veliko korist vsemu svetu. Z ozirom na resni politični in gospodarski položaj države bo vlada skušala oživeti mednarodno trgovino. Indska konferenca nadaljuje svoje delo in v kratkem se sestanejo tudi zastopniki Birme. Predloži se zakonski načrt, ki naj uzakoni nekatere izjave in resolucije imperijalne konference iz

DOMAČE NOVICE

Davčna stavka.

Kmetje v Krški dolini so odpovedali davčno pokorščino. — Posledice nepokorščine.

Nemški listi vedo povedati, da so župani občin Albeck, Deutsch-Griffen, Gross-Glöd-nitz, Weitensfeld, Krka, Strassburg in Pisweg dne 11. t. m. poslali notranjemu ministrstvu pismo, v katerem sporočajo, da so davkoplačevalci teh občin plačil nezmožni in od tega dne ne bodo več plačevali davkov, deželnih in zveznih dajatev, socialnih dajatev, hipotekarnih obresti in posojil. Obenem zahtevajo župani, da se takoj ustavijo vse tozadevne rubežni in da se odklanja odgovornost, če bi vsled tega nastale kake težkoče. V uvodu pravijo župani, da vsi dosedanji sklepi in zahteve niso nič pomagali, da vladne odredbe niso mogle omiliti gospodarske krize in so zato davkoplačevalci pritiskali na župane, da storijo ta korak.

Povdariti moramo, da je davčna stavka zelo nevarna igra. Iz dohodkov davkov, pristojbin, kazni itd., dobijo občine svoj denar za redno gospodarstvo. Vzemimo slučaj, da občina napove davčni štrajk. V tem slučaju občina ne bo dobila nobenih prispevkov iz javnih sredstev, ne bo dobila na mesec odpadajočega dela zveznih davkov, ki ga mesečno nakazuje deželna finančna direkcija. Občina bo naenkrat brez denarja. Kako naj potem popravlja občina ceste, kako naj plačuje šolske potrebe, kako naj plačuje občinske nameščence, kako naj izplačuje ubožne podpore in vrši vse druge dolžnosti, ki spadajo v delokrog občine?

Pri sedanjih razmerah je slovenska manjšina na Koroškem takorekoč edini državotvorni element avstrijske republike. Zato svarimo naše kmete, da bi se pustili zapeljati k takšnim nepremišljenim dejanjem po agitatorjih katerekoli stranke, ki išče v tem samo lastno korist, državna korist pa ji je postranska stvar.

Čujte! V proračunskem odseku državnega zbora so v sredo 11. t. m. obravnavali tudi stroške za avstrijsko šolstvo. Pri tej priliki je naučni minister povedal, da se je število srednješolcev v zadnjih petih letih zvišalo za 10.000, od teh je 7000 deklet. Kam s študiranimi ljudmi? Minister pravi, da v državi ne morejo vsi dobiti služb, zato že sedaj marsikateri išče kruh v drugih državah; tudi država se bo morala s tem vprašanjem pečati in skleniti z drugimi državami primerne pogodbe; zato bo morala šolska uprava skrbeti, da se študij tujih jezikov bolj neguje. — Prav tako, da država skrbi za kruh svojim otrokom, če tega doma ni, da ga pomaga iskati drugod. Pa kje? Ali v Angliji, Franciji, Italiji in Nemčiji? Tam imajo svoje inteligence dovolj. Južna Amerika je pa nekako daleč. Odprta je pot za kruhom le proti vzhodu in posebno proti jugovzhodu. Že sedaj je mnogo nemškega izobraženstva v Jugoslaviji, Bolgariji itd. in tu je treba znati vsaj en slovanski jezik. Pa kaj dela naša šolska uprava? Noben del v celi Avstriji bi se ne učil tako lahko slovanskega jezika kakor koroški Slovenci, ker imajo že od doma podlago. Te domače podlage ne razvija, ampak jo pobija šolska uprava osem let v ljudski šoli in osem let v gimnaziji. Skozi vsa desetletja smo koroški Slovenci imeli vsaj dve ubogi uri slovenskega pouka za naše dijake na gimnaziji, v letih pa, ko Avstrija uvideva potrebo pouka tujih jezikov, ukine na celovški gimnaziji edini obvezni pouk slovenščine za rojene Slovence! Ali ni to ironija? Nemci naj se učijo tujih jezikov, da morejo za kruhom — Slovenci pa naj doma kamenje tolčejo!

12. november v Velikovcu. Državni praznik obhajajo predvsem socialni demokrati, ki pravijo, da je republika njihovo delo. V vsej državi so imeli svoje vsakoletne obhode in zborovanja, ki pa so vsako leto slabše obiskana. Letos je zelo nagajal dež. Splošno je potekel dan mirno, samo v nekaterih večjih mestih in v Velikovcu je prišlo do spopada, ki je bil krvav. Poročila o tem si tako nasprotujejo, da si ni mogoče ustvariti jasne slike. „Arbeiterwille“ poroča, da se je ponoči vračalo iz Velikovca v Sinčo vas nekako 25 socialistov. Pred Dravskim mostom so narodni socialisti zaprli cesto in jim niso pustili naprej. Nastalo je prekanje in pretep, pri katerem so padli iz vrst narodnih socialistov strelji in ranili enega na-

rodnih socialistov. Dva narodna socialisti sta bila prepeljana v bolnico, 4 socialni demokrati pa so bili aretirani. „K. Tagblatt“ govori o 50 socialistih, ki so se spopadli z nar. socialisti. Soc. dem. so oddali 20 strelcev in ranili 3 nar. socialiste, enega od teh težko. Orožništvo je aretiralo 9 socialistov, ker so imeli orožje. Zopet drugače poročajo „Fr. Stimmen“. Pravijo, da se je v zborovalni dvorani v Velikovcu delilo orožje in da so streljali socialisti. Ranjeni so bili štirje: dva težko, ki sta bila prepeljana v bolnico, in dva lažje. Eden od težko ranjenih ima tri vbodljaje v hrbet in rano od strele, drugi pa od pretepa. Aretiranih je bilo 8 socialistov. Tako različno poročanje seveda ne more dati prave slike spopada. Jasnost v zadevo bo prinesla šele sodnijska obravnava.

Iz popotne torbe. Vozil sem se po opravkih skozi Rož. Srečal sem znanca, s katerim sva se pogovarjala med potjo. Pri Ledincih naju sreča gruča šolarjev. Med njimi jih je bilo nekaj, ki so naju lepo spodobno pozdravili in šli svojo pot. Drugi pa so se izzivalno smejali in govorili med seboj, da ta dva ne bodo pozdravljali, ker sta čuša. Ker pozna razmere v tem kraju, naju to ni zadelo, a šolarji so tudi pljuvali za nama. To govori o slabi vzgoji in podivjanosti mladine. Izborna sredstvo za pospeševanje tujkega prometa! Pomilovati moramo samo starše, ki imajo tako malo vpliva na svoje otroke. Ali je to novodobna vzgoja? Kaj dela šola?

Šmarjeta v Rožu. (Prihod in sprejem novega župnika.) V sredo, dne 28. okt. se je zbrala mnogobrojna množica ljudstva k sprejemu našega novega župnika č. g. Trabesinger-ja. Pri okusno okrašenem slavoloku sta došlemu g. ljubko deklamirali dve deklici, nato so ga pozdravili č. g. revizor Boštjančič in cerkveni ključar v imenu fare in župan v imenu občine. Pozdravni govor č. g. je ganil navzoče do solz in je g. župnik takoj osvojil vsa srca svojih faranov. Med zvonjenjem vseh zvonov in pokanjem topičev se je č. g. župnik podal v cerkev, da prosi Boga sreče svojim izročnim ovčicam. Šmarjeta je ta dan radostnega srca pozdravljala svojega novega dušnega pastirja s prošnjo, da ga dolgo vrsto let ohrani med nami. Kot našega starega značca poznamo č. g. župnika Trabesingerja kot vnetega duhovnika in izvrstnega pridigarja ter mu želimo mnogo let srečnega življenja med nami. — Neradi beležimo pa tudi značilno dejstvo, da se sprejema niso udeležili ne cerkveni nevti niti učiteljstvo. Ti pač stojijo pod vplivom nekoga, ki si lasti pravico komandirati celo Šmarjeto.

Rožek. (Prezidana šola.) Po velikih težavah in zaprekah smo prezidali staro šolo in jo 8. t. m. blagoslovili na priprost način, primeren sedanjemu času. Udeležba ljudstva je bila sijajna. Vsi smo se zbrali v okinčanem razredu, kje je načelnik krajnega šolskega sveta pozdravil došle. Za njim je govoril okrajni šolski nadzornik o pomenu šole. Domači nadučitelj Tschinkel (reci Činkel iz Kočevja) se je zahvalil vsem, ki so prispevali in žrtvovali. Domači g. župnik pa je povdaril, da je treba za vzgojo mladine močne trozveze: staršev, šole in cerkve. Zastopnik slovenskih staršev pa je med

Premija
500.000 šilingov
dne 7. oktobra 1931
Prokoppovo srečko zadeta!
K skoraj pričeti
26. avstrijski razredni loteriji
srečke, in sicer osminka à S 6—, četrtnika à S 12—
pri poslovalnici
J. Prokopp, Baden, N.-Ö.
Žrebanje 17. novembra 1931

drugim posebno povdaril zahtevo, da se materinemu jeziku odkaže v šoli ono mesto, ki mu gre po božji in človeški postavi. Naša želja je, da se materinščini posveti ista skrb kakor nemškemu jeziku, ker samo na podlagi materinščine si je mogoče dodobra prisvojiti nematerinski jezik. Pri ogledu smo ugotovili, da ima nova šola 5 razredov; peti razred se je začasno priredil za stanovanja učiteljicam. S prezidanim poslopjem je dobila šola tudi vse prostore, ki jih zahteva sedanjí čas. Vpeljana je pitna voda

Ob zadnji uri.

Francoski ministrski predsednik Laval je minuli teden (11. XI.) trdil, da nosi zavarovanje zoper brezposelnost veliko krivde na sedanji stiski. To bo precej res. Pri nas se je veliko storilo v socialni zakonodaji: upeljal se je osemurni delavnik, delavce se je zavarovalo za slučaj brezposelnosti, bolezní in za stara leta, upeljalo se je zavarovanje kmetijskih delavcev. Vse dobro in prav in privoščili bi vsem te pridobitve, če bi jih gospodarstvo preneslo. Letošnji dogodki pa kažejo, da so vse te pridobitve urejene preko mere gospodarstva. Naša industrija ne more konkurirati z drugimi državami, naše kmetijstvo je na tleh vsled previsokih bremen. Veliko krivde na tem nosijo bremena za poselsko zavarovanje, ki že daleč presegajo višino zemljiškega davka. Slabe cene kmetijskih pridelkov in visoka bremena silijo naše kmete, da zmanjšujejo število poslov, ki seve pritiskajo v mesta in množijo armado brezposelnih.

Sedanja stiska pa vendar le odpira oči vladnim strankam. Upanje je, da nova postava o prometu z živino zboljša cene, ker omejuje dovoz tuje živine na večje trge tako dolgo, da cene dosežejo poletne in jesenske cene l. 1930, to je približno za živo govejo živino 1,55 S, za teleta 2,50 S, za žive mesne svinje 2,14 in za žive masne svinje 1,92 S. Če se le to doseže, se bodo kmetje oddahnil, čeravno tudi te cene niso takšne, da bi kmetje bili plačani za svoj trud. Upanje pa je tudi, da se bo bolniško zavarovanje poslov znjžalo na mero, ki jo gospodarstvo vsaj za silo še more prenesti, če ima živina svojo ceno. Na Tirolskem so plačila za poselsko zavarovanje že znižali za 40%. Pri nas je Landbund, ki ima odločilno besedo pri tem zavarovanju, po shodih kričal zoper neznosna vplačila, priporočal zavarovanje po občinskih blagajnah in ravno s tem zavlačeval izpembe, a nazadnje bo moral le uvideti, da je boljša deželna zavarovalnica in da se morajo pri tej vplačila v izdatni meri znižati, ako se hoče in mora vzdržati zavarovalnica.

Če ostane tako, kakor je sedaj, se bo moralo več kot polovica kmetov odreči poslom in za silo delati s svojimi družinami. Kdo bi bil najbolj udarjen? Tisti, katerim se hoče zavarovalnico pomagati: to so posli, ker bi na deželi ne dobili več služb in bi bili v najboljših letih brez dela in brez jela. Kaj pomagajo še tako tepe določbe, če jih pa gospodarstvo ne prenese? Zato mislimo, da bodo ravno v sedanjih stiski uvideli tudi posli, da je znižanje zavarovalnin neobhodno potrebno. V mestih se pripravljajo že za hudo zimo, zbirajo se na kmetih živila za uboge in brezposelne in vse, kar je v dobrih časih brez potrebe zbežalo od težjega, a lepšega in zdravejšega kmetijskega dela na kmetih, pa sedaj nima zaslužka, obžaluje svoj korak v mesta in se ozira nazaj na kraje, kjer se celo za tuje zbirajo živila in bo za domače še ostalo, če tudi priprosto. Pametni posli bodo rajše zadovoljni z manjšimi zaslužki če vidijo, da kmetje ne izhajajo, kakor pa, da bi silili v mesta, kjer je danes delo in kruh, jutri pa morda ne več. Koliko poznamo delavcev, ki so dobro zaslužili, a jih je upanje na brezposelnost podpora zapeljalo celo k zapravljanju, pa sedaj ni podpore in niti groša na strani. Ubogi, dvakrat ubogi pred zimo!

Ta zima mora pokazati, ali je pri nas mogoče vso gospodarstvo tako urediti, kakor mala država prenese, ali je mogoče glavno gospodarstvo v državi, to je kmetijstvo tako urediti, da more kmet obstati in kmetiskim delavcem zagotoviti delo in življenje na kmetih in tako toliko pridelavati, da je glavnih živil dovolj v domači državi.

in umivalniki. Vse poslopje je dobilo dosti lepo zunanost, da smo lahko ponosni na novo stavbo, pa tudi na dolgove. Manjka nam še drvarnica. Kam naj jo postavimo, ko je takoj poleg cerkveni svet? Treba se bo pobotati s cerkvenim predstojništvom. To namreč zahteva za protiuslugo, da cerkvena občina sezida mežnarijo. Občinski odbor kot zastopnik cerkvene občine pa se tega brani. Prava sramota je za Rožek, da nima niti bornega stanovanja za cerkovnika in da si mora izposojevati organista iz druge fare.

Koroški drobiž. Dne 7. novembra so zabeležili na Koroškem 9157 podpiranih brezposelnih. To pa še niso vsi brezposelni, ker onih, ki ne dobivajo podpore, je nekoliko več. Število podpiranih se je v enem tednu pomnožilo kar za 958. — Upokojena je bila učiteljica Josipina Smöch (reci Smeh) v Mariji na Zili. Nadučitelj Matija Kreiner v Podkloštru in nadučitelj Josef Leberl v Vajškri sta bila imenovana ravnateljem. Deželni šolski svet je pohvalil nadučitelja Alojza Zherneja (reci Černeja) v Vogrčah, Karolino Petrič v Velikovcu in učiteljici Štefanijo Koder in Elzo Scheicher v Velikovcu.

Korte. (Poroke.) Vse druge rekorde prepuščamo raznim prvakom, a za rekord v porokah se letos potegujemo Korčani. Pomislite in sodite: vas s 56 prebivalci je obhajala letos 4 poroke. Kaj takega ne pomnijo vsi korški dedi in babice, pradedi in prababice. Sedanji rođ ga je doživel. Štefan je rekel: „Brez Treze mi ni življenja“, in jo je vzel za zvesto in pridno ženko. Foltej je zagledal Metko in ji rekel: „Ti boš pa kar moja, saj Te imam kam peljati.“ Kdo bi se branil pridnega in poštenega fanta? Odgovorila je: „Zakaj pa ne? Podala sta si roki pred oltarjem in vpričo prič. To vse videč, si je mislil Pavel: „Ja, če drugi tako, zakaj bi bil jaz sam?“ Je že vedel, kam naj stopi. Milka mu je bila všeč. „Milka, mi boš mila?“ jo je vprašal. „Bom, ako boš Ti meni“, je bil odgovor. Nista čakala, vedela sta, kaj imata storiti, da bo držalo. Vsi Vam kličemo: Bog živi Vas na mnoga leta!

Glinje. („Zvesti prijatelji.) Prihodnjo nedeljo, dne 22. t. m. igrajo na našem odru igralci Društva slovenskih diletantov v Borovljah štiridejansko ljudsko igro „Damijan Vašek ali Zvesti prijatelji“. Snov igre je vzeta iz vsakdanjega življenja, se igra prvič na Koroškem ter bo zelo zanimala. Igra se ob vsakem vremenu.

Podravlje. (Mlinar in njegova hči.) Domače društvo priredi v nedeljo dne 22. t. m. ob 7. zvečer v kolodvorski restavraciji igro „Mlinar in njegova hči“.

GOSPODARSKI VESTNIK

O kmetijski krizi

je razpravljal deželni kulturni svet dne 22. in 23. oktobra. Poleg čg. msgr. Podgorca je govoril tudi inž. Schumy. Njegova izvajanja pri našamo v izvlečku.

Skrajni čas je, da se je pričelo s smotreno sanacijo. Vprašanje je le, ali bo gospodarstvo preneslo te ukrepe, ker sanacija se na gotove pomisleke ne more ozirati. Novi davki kmeta zelo neprijetno zadenejo. Kar se tiče gospodarsva, se morebiti prezre, da je tega predvsem kriva svetovna gospodarska kriza, prezre se tudi, da smo vsled traine pasivne trgovske bilance obubožali.

Položaj se more omiliti tako:

1. Gospodarstvo se mora razbremeniti pri davkih, obrestih in socialnih bremenih;

2. prizadevati si moramo, da se vzdrži in pospešuje tista produkcija, ki nas dela gospodarsko samostojne (poljedelstvo). Izpremeniti se mora ves državni ustroj in kmetijstvo bo zopet sprejelo ljudi, ki v obrti ne najdejo več kruha.

Industrija je kljub odvajanju ljudi iz kmetijstva kljub opori odpovedala in skrčila svoje obrate. Industrija je veliko kriva, da kmetijstvo nima več možnosti uspevanja. Pravične cene so predpogoj kmetijskega uspevanja. Da-

nes se gre pri kmetu za življenje. Za nas planinske kmete je najvažnejše, da se zagotovi primerna cena za klavno in plemensko živino ter za pitane svinje. Pri lesni ceni si ne moremo pomagati. Iste cene hočemo kakor leta 1928. Na kakšen način se to doseže, nam je vseeno. Zadnja dva tržna dneva na Dunaju sta zopet prinesla katastrofalen padec cen. Tujih svinj se je prignalo več nego kdaj poprej. Če se uvoz ne more drugače urediti, nam ne preostaja drugega, kakor da uredimo promet z živino in žitom potom osrednjega uvoznega urada, ki pa ne sme biti tako urejen, da bi se uvažalo iz inozemstva več nego se izvažajo industrijskih izdelkov. Če govorimo o ceni iz l. 1928, se moramo postaviti proti odušitvi pri prodajanju mesa. Razlika med ceno živine in ceno mesa je namreč prevelika.

Zalaganje dunajskega trga je preslabo organizirano. Pri tem ne mislimo samo na živino, marveč tudi na maslo, sadje, sočivje, jajca, kuretino itd. Razmišljati bo treba o tem, v koliko bi mogle pri tem sodelovati zadruge. Dunaj kriči, da umre gladu, tukaj pa čaka blago, da se ga spravi na trg.

Čudimo se, da se ljudstvo proti odušitvi še ni uprlo. Celo državna ureditev prometa nam je ljubše nego prosti promet s tako odušitvimi obrestmi. Kmet ima prav, če misli, da so bile razmere pred l. 1848. boljše. Odrajtoval je tedaj desetino in ta je bila manjša ali večja, kakor je bil pač pridelek.

Tretje so bolniška blagajna in socialna bremena. Recimo mirno, da se je ljudi preveč oskrbelo in da vsled tega izginja čut lastne odgovornosti. Socialni red nalaga kmetu bremena, ki jih v času krize ne more nositi. Bolniška blagajna nalaga kmetu prehudo breme in zato zaostaja s plačili. Odlašanje plačil ne pomaga nič. Odložila so se do jeseni in zdaj se plačila iztirjavajo. To je potrebno, da mora blagajna zadostiti svojim plačilom. Prispevke pa bo treba znižati vsaj za 50 odstotkov. Ako je bilo na Štajerskem mogoče, da se je zavarovanje omejilo na bolnišnice, mora biti to mogoče tudi pri nas. Naj bodo posli redno zavarovani samo za stroške bolnišnice. Samo to more rešiti bolniško blagajno. Drugo je, da dobi bolniška blagajna kredit, da more ustaviti rubežni za nekaj časa, dokler ne mine vsaj najhujša kriza.

Hočemo torej pravičnih cen, hočemo, da se nastopa proti blagovnemu odušitvi s spremembo obrtnega reda, hočemo, da se nastopa proti odušitvimi obrestim, in hočemo, da se znižajo socialna bremena. Tako se bo zopet vpostavilo gospodarsko ravnotežje. Po ti poti bi se ljudem zopet dalo nekaj denarja. To je zdaj velika ljudska zahteva, ob kateri bi se morale združiti vse stranke in skupine. Ako zadnje priložnosti ne izrabimo, pridejo še hujši časi.

Velikovski trg. Živina: biki 0.70—0.90, pitani voli 1.00—1.20, vprežni voli 0.90—1.00, junci 0.80—0.90, molzne krave 0.70—0.90, pitane krave 0.60—0.80, telice 0.80—0.90, teleta 1.20—1.40, ovce 0.60—0.80, prašiči 1.00—1.20, zaklane svinje 1.50—1.60 S za kg žive teže. Tako nizke cene izključujejo vsako pitanje. Pri tem pa je cena mesa še vedno okrog 3 S kg. Od pitane krave se proda najmanj polovica žive teže. Kdo vtakne ta ogromni dobiček v žep: prekupci ali mesarji? Takšen položaj je za kmeta nevzdržen. — Žito: pšenica 30, rž 30—31, ječmen 22—24, ajda 21—22, proso 20, oves 22, konopno seme 40—50, koruza 16, krompir 6—7, zelje 12—15, jabolka 30—50 g za kg. Tudi te cene z daleke ne odgovarjajo proizvodnim stroškom. Jajca 18—19 g, sirovo maslo 3.20—4.00, skuta 0.80—1.00, stare kokoši 2.50—3.00, piščanci 2.00—2.50 S. Če bi gospodar in gospodinja denarja res krvavo ne rabila, bi bilo najboljšje, da bi se vse to, kar se na trgu prodaja pod ceno, porabilo v domačem gospodinjstvu.

Denarne cene na dunajski borzi dne 17. novembra 1931. Angleški fund 26,80 šilingov; dinar 12,61; marka 168; čehoslov. krona 21,015; pengö —, —; zloty 79,41; lira 36,75; švic. frank 137,90; franc. frank 27,87; špan. pesetas 61,70; dolar 709,20 šilingov za 100 komadov.

Kriza nemške težke industrije. Veliko vznemirjenje je povzročila v gospodarskih krogih kriza v največjem podjetju Vereinigte Stahlwerke, na čelu katerega stoji nemški industrijalec Tyssen. Delnice tega koncerna so v zadnjih dveh letih padle na 10 odstotkov nominalne vrednosti, čeprav je investirano v podjetje nad 400 milijonov mark. Izgube v zadnjem poslovnem letu znašajo 150 milijonov mark. Razen tega je ogrožen tudi kapital koncerna v znesku 880 milijonov mark. Z gotovostjo računajo, da bo glavni ravnatelj tega koncerna prišel ob vse svoje privatne premoženje. Zaradi težkega stanja tega koncerna bo težko prizadeta tovarna Alpine Montanwerke ter veliko število drugih nemških industrijskih podjetij, ki se bore z velikimi težavami. Mnogo je doprineslo h krizi, da je Rusija odpovedala radi padanja izvoza večino svojih naročil.

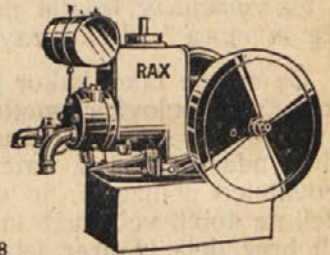
RAZNE VESTI

Po svetu. Narodna banka je znižala obrestno mero od 10 na 8 odstotkov. — Pri avstrijskih poslanstvih in konzulatih se odpravijo vsi uradni avtomobili. — Srednje šole obiskuje vedno več dijakov in dijakinj. V zadnjih letih se je število zvišalo kar za 10.000, od teh za 7000 dijakinj. Saj nihče ne ve, kam bo šla država s tem inteligenčnim naraščanjem. Če bi imeli v inozemstvu kaj izgleda? — Amerika: Avtomobilski kralj Henry Ford je zaradi krize brezposelnosti odredil, da se na njegovih posestvih prekine vsako delo s stroji in zaposli edinole delovne moči. — Silen vihar je uničil mesto Lamasico v Hondurasu, kjer ni ostala nobena hiša cela. Vihar je odnesel celo tračnice z železniške proge. — Neznani storilci so izvršili na hišo italijanskega podkonzula v Serantonu bombni atentat. Trinadstropno poslopje je bilo popolnoma uničeno. Podkonzul Tisca in njegova žena sta bila pokopana pod ruševinami, vendar pa sta bila le lahko ranjena. — Ostale države: V Iglavi na Češkoslovaškem so pred dnevi zadavili jetnika paznika, mu odvzeli ključke, iz šrambe vzeli civilna oblačila ter pobegnili. Beg so odkrili šele prihodnji dan. — V kitajskih pokrajinah Honan, Čanse in Čezi se je pojavila nevarna epidemija kuge. Na stotisoče ljudi je zbolelo. Doslej je 15.000 ljudi podleglo.

VINCENC KRENOS

izprašani podkovni in kovaški mojster za vozove, trgovanje s stroji,
LOGA VAS, POŠTA VELDEN AM WÖRTHERSEE

Prodaja najbolj znanih bencinskih motorjev „Rax“ po originalnih tovarniških cenah. Strokovni nasveti in pojasnila zastoj.

Ivan Kacin, Ljubljana, Tabor 6, Jugoslavija,
tovarna harmonijev, glasovirjev in orgel
Uglašuje in popravlja cerkvene orgle, izdeluje harmonije od Din. 2100— naprej. Zahtevajte cenik! 133

Izobraževalno društvo „Kot“ v Št. Jakobu v Rožu vabi k igri

Davek na samce

burka v treh dejanjih ki jo uprizori v nedeljo, dne 22. in 29. novembra 1931 ob 3. uri popoldne v društveni dvorani.

Kdor se hoče pošteno nasmejati, naj poseti prireditel!

Vas vse vabi o d b o r.

Slovo! Ker mi ni bilo mogoče, da bi se osebno poslovil od vseh, kličem tem potom vsem prijateljem in znancem: Z Bogom, srečno, na svidenje!

Ivan Čop.